

Новите думи на Северина

Това, което ме провокира да напиша тези редове, е възрожденската гордост, която за първи път изпитах в краткия си учителски стаж - гордостта от това, че съм успяла да накарам поне едно дете да промени стереотипите си и да погледне света с по-други очи.

Учител съм по "Свят и личност". За непосветени (защото езикът, на който е написан учебникът, наистина има нужда от просвещаване) това е новият предмет, въведен от тази учебна година в XII клас. Той може да бъде определен най-общо като гражданско образование - предлага малко европеистика, културология, граждански права и т. н. Един скромен раздел е отделен и на малцинствата - права, образование и т. н. (в най-общи щрихи, разбира се, защото авторите - социолози - едва ли са запознати с детайлите). И нали все си повтаряме, че повечето хора биха приели ромите, ако ги познават, аз си поставих целта да проверя дали това е така. Започнах по малко, във всеки час, да споменавам по нещо за ромите, да разказвам на учениците по нещо от историята, от фолклора, от празниците, които ромите празнуват, от интересните съдби, които съм срещала. А и нали именно един от уроците в учебника по "Свят и личност" учи, че промяната на нагласите трябва да започне от училище - от промяната на учебното съдържание, от това, което учителят представя. В началото реагирах остро: "Стига сте ни занимавали с тези цигани! Те

крадат и знаят само социални помощи!" После започнаха да разбират, че не всички крадат и знаят много повече неща. Нещо повече - успях дори да ги провокирам да се опитат да съберат информация и после да ни разкажат за ромската група в собственото си село или града, от който идват, за традициите там. Прочетох им и някои от есетата, публикувани в издадената от Фондация "Отворено общество" книга "Ще ви разкажа за една ромска жена...". Бяха потресени от трагедиите, разказани там.

Не с всички успях. Но заради тези, с които успях, си струваше.

Конкретният повод, който ме накара да напиша това, е една писмена работа. Изумена бях, когато я прочетох, защото момичето, което я бе писало, в началото на учебната година посрещна плахите ми опити с думите: "Не искам да се занимавам с циганите! Аз съм расистка и не се притеснявам от това!" А това е едно от най-интелигентните деца в класа. Но по-добре прочетете това, което ми написа същото това момиче преди една седмица и сами направете изводите си...

"Бели, черни, бедни, богати - всички са хора. Защо винаги трябва да разграничаваме едините от другите? Едни са доста заможни, други нямат пари за хляб... Така е устроен светът. Всеки се развива с различна бързина в различни сфери на живота. А ние сме свикнали винаги да се сравняваме с други-

те, или по-точно да сравняваме другите с нас. Защо, виждайки одърпаното циганче в автобуса, всички извъртаме глави? Защо се усмихваме презрително на стареца, който събира хартия за вторични суровини? Защо ни е толкова лесно да осъдим тези хора, твърде различни от нас? Именно заради това - те са различни от нас. Не знам дали това е така по целия свят, но смея да твърдя, че този сериозен проблем съществува в България. Правата на тези хора, на малцинствата, се нарушават често. Вярно, има и такива, които се възползват от закона, а и често го нарушават, но не всички. Например циганката, която ражда всяка година и получава какви ли не помощи и дарения. Не е плащала консултативни месеци наред и си живее едва ли не охолно. И веднага виждам бедна състарена майчица с двете си дъщери, които се топят с последните дърва на тъмно, защото майката не е успяла преди месец да събере пари и да си плати данъците. Да, не е честно. Но знам, че въпреки примера с циганката, има и много, които гладуват. И заради такива като нея всички са презрени и едва ли не намразени от българското население.

Казваме си: "Ха, циганка!" и толкова. Само една единствена дума, а колко омраза, гняв и обида съдържа. А защо е така? Не можем ли следващия път, виждайки онзи старец с кашоните в ръце, да му се усмихнем. И тази усмивка да не е презрителна гримаса. Или да направим място до нас на циганчето в автобуса? Малко са хората, които ще направят това, малко са тези, които ще погледнат турчина с погледа, с който гледат най-обикновен човек. И аз се питам, защо е така. Дали това е политика или някакво лично отмъщение - не зная. И макар че не бих променила този проблем кой знае колко и не ще окажа на света кой знае какво влияние, си обещавам, че следващия път ще направя място на циганчето до мен. Ще поздравя мръсния стар циганин с кашона и ще му се усмихна. Поне аз. И това е нещо."

Такива са новите думи на моята ученичка Северина.

Теодора КРУМОВА

Драга редакция

Докога ще си мълчим?

Нямам връзка с правителството, но работя в областна администрация Пазарджик като експерт по етнически и демографски въпроси и уча 3 специалности едновременно и задочно, с Божията помощ: докторант по педагогика, магистър "Управление на образованието" и Публична администрация - след дипломна квалификация, а по професия съм начална учителка и още куп неща.

Някой от вас да е присъствал на тази среща с царя на 8.04. и да е запознат с този разговор?

Как може да се твърди, че ромските училища са български и трябва да се модернизируют?!

Господата депутати трябва да слезнат в низините и особено в гетата на ромските училища. Готова съм да ги покана и в Пазарджик - да ти се плаче, като влезнеш в училищата - начални и основни, а за качеството на образованието да не говорим.

Докога младите ще си мълчим и траем и къде е смисълът от нашето образование. Крайно време е да се съберем и да бъдем единни - стига със стари възгледи и от това да страдат ромските деца. Те не са само нашето бъдеще, но и нашето настояще.

Извинявам се за тона, но не издържах вече - нагледах се и наслушах се, време е за дела, а не за думи. Ако продъл-

жа, няма да ми стигне цял ден.

Като разбрах, че трябва да се започне от образованието, защо не подкрепиха десегрегацията, а да се подобри материалната база в ромските училища, които са български?!

Имам едно предложение - да направим една среща с нашите ромски депутати, но не ги познавам и нямам връзка с тях, и тази среща да бъде с младите роми - студенти и завършили висше образование, които искат да работят за ромската общност.

Докато са с депутатските си права, да ги светнем какво могат да направят с техните правомощия, особено в ЗНП - открих много дискриминационни законови разпоредби за сегрегирани училища и особено за ПТУ, които уж били отменени, но утвърдени със закон.

Нямаме правомощията да променим Закона за народната просвета, но господата депутати имат и могат с това поне да помогнат за образованието на ромските деца.

Очаквам вашите мнения за статията и предложението за среща с ромските депутати, но без това да ни обвързва политически.

Очаквах много от участниците във форума на шестиято на 8.04. в София, но останах само с очакванията си.

Това е засега от мен.

С поздрав: Наташа АСЕНОВА

Нужно е да спечелим медиите

Силно ме притеснява това, че в медийното пространство се говори малко за десегрегацията и в резултат на това излизат статии като тази, която ни изпраща Наташа. Недоумявам, как може Министерство на образованието да се ангажира със закриване на ромските училища и в същото време по вестниците да пишат, че те трябва просто да се модернизират!!! Нали това са различни неща.

Нужно ни е да спечелим медиите - да обясним ясно какво е десегрегация, равен достъп и така да подготвим обществеността.

Деян КОЛЕВ

Директор на училище научил ромски език

Работна среща по проблемите на десегрегацията и обучението на деца-билингви (говорещи два езика) се проведе на 14-и април в заседателната зала на община Лом, по проект "Инициативи за равен достъп до образование", финансиран от фондация "Отворено общество". В нея участваха общински служители, местни учители, в чиито учебни заведения децата са от различен етнически произход и журналисти от местните медии.

Лектори бяха Лили Ковачева и Диана Вълчанова от Министерство на образованието, както и ломският педагог Лало Каменов, главен

експерт в НСЕДВ.

Лекторите запознаха присъстващите с постиженията и слабостите в образованието на децата-билингви от 1992 г. до момента в България. Време е Рамковата програма да се изпълни със съдържание, каза Л. Ковачева в презентацията си, поставяйки акцент върху значимостта и приноса на НПО-сектора в решаването на приоритетните проблеми. Решаването на тези проблеми да стане държавна политика, вмъкна общинският служител Милко Христов.

Все още хората в България плашат децата си с ... циганите. Учителите в сегрегирани училища са си истински ге-

рои, а говорим за интеркултурно образование, сподели Д. Вълчанова. Местна учителка разказа как купува хляб за учениците си със свои пари. Оказа се, че не само тя го прави. Ромите нямат пари за детска градина, 90 % от тях са на социални помощи, заплака ломска учителка. Присъстващите научиха какви ромски печатни издания съществуват, речници, къде да ги намерят, за да им е по-лека работата в училище или в детската градина.

"Министерството на образованието в Унгария работи с 10 млн. евро бюджет по решаването на такива проблеми - разказа Лало Каменов,

наскоро завърнал се от там. - "Унгарците имат специализирани училища, а не помощни. Посетихме и социално обещание за деца след осми клас. Учуди ме директорът на училище, с когото разговарях на ромски! Научил езика, защото е свързано с работата му! На друга среща в ЕС се говореше на ромски и се превеждаше на пет езика!... Богата и пъстра е демографската картина на България. Питат ме кое е ромското изкуство - изкуството да живееш и простиат отговор."

Да се съхранят етнокултурните ценности, да се преодолее бариерите в общуването. Учениците да изучават

майчиния си език не само в свободноизбираем предмет. Новите учебни програми в учебния план да включват запознаването с бита, културата и традициите на различните етноси.

Да се изгради система за квалификация и преквалификация на учители и специалисти в предучилищното възпитание, както и по майчин език, да се включат родителите в процеса, това бяха дефинираните цели и задачи от работната среща, преминала в дух на взаимно разбиране и желание за подобряване на ситуацията.

Петър ПЕТРОВ